

ปัญหามลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน ¹

ณัฐพงษ์ แหม่มเจริญ²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่ข้ามมายังภายในประเทศไทยพบว่า เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งภายในและต่างประเทศเป็นวงกว้างและยังส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการดำรงอยู่ของประชาชนโดยเมื่อศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องภายในประเทศไทยจะพบว่าภายในประเทศนั้นไม่มีกฎหมายที่สามารถที่จะแก้ปัญหา มลพิษที่มาจากประเทศอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อเข้ามายังภายในประเทศไทยได้เลย อันเนื่องมาจากไม่มีตัวบท กฎหมายให้อำนาจหรือมีอำนาจให้การบังคับใช้ที่จะสามารถนำไปบังคับเอาผิดกับผู้ที่ก่อมลพิษข้าม พรมแดนเข้ามาได้เลย ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาจะสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัด ทางด้านอำนาจและ กฎหมาย หลายประการที่ยังไม่สอดคล้องและสามารถที่จะทำให้บังคับใช้ได้

การศึกษาชี้ให้เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญนั้นอยู่ที่ประเทศไทยไม่มีตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะที่ จะสามารถบังคับเอาผิดกับรัฐผู้ก่อให้เกิดมลพิษข้ามพรมแดนได้รวมทั้งข้อตกลงอาเซียนที่ประเทศไทยได้ เข้าร่วมก็ไม่มีตัวบทใดที่บัญญัติบังคับไว้โดยตรงเกี่ยวกับให้ผู้ก่อมลพิษข้ามพรมแดนของประเทศๆ อื่นๆนั้นต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง จึงเห็นได้ว่าเมื่อไม่มีกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะตลอดรวมทั้ง ข้อตกลงอาเซียนก็ไม่อาจบังคับใช้ได้ จึงเกิดเป็นช่องว่างที่ทำให้ไม่สามารถเอาผิดกับผู้ที่ก่อมลพิษข้าม พรมแดนได้

ดังนั้นบทความนี้ จึงมุ่งเน้นนำเสนอเจาะลึกไปยังสภาพประเด็นปัญหาที่สามารถแยก ประเด็นปัญหาออกมาได้ 3 ประการ ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศในการจัดการมลพิษทาง อากาศข้ามพรมแดน, ข้อตกลงระหว่างประเทศไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายจริง, การรับรู้และการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการมลพิษข้ามพรมแดน ตลอดจนนำเสนอแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดย ยกตัวอย่างประเทศสิงคโปร์ เป็นแนวทางในการปรับใช้กฎหมายนำมาพัฒนากับประเทศไทย

ความหมายของคำว่ามลพิษทางอากาศ สภาพหรือสภาวะของอากาศที่ถูกปนเปื้อนโดยมล สารสารใด ๆ ปะปนอยู่ในอากาศในปริมาณ ระยะเวลา หรือสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของ มนุษย์ สัตว์ พืช หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหามลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปริดา โขติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ยกตัวอย่างเช่น ฝ้าถ่านและกลุ่มควันที่อาจเกิดจากภูเขาไฟ หรือ ไฟป่า หรือมลพิษที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ โดยท่านปิยวรรณ แสงสว่าง ได้ให้คำนิยามของคำว่ามลพิษทางอากาศไว้ว่า หมายถึง “สถานะที่มีสิ่งเจือปน อยู่ในอากาศเป็นปริมาณมากจนถึงระดับที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และทรัพย์สิน ตลอดจนสัตว์และพืชทั่วไป” โดยปัญหาของมลพิษทางอากาศทั่วประเทศได้มีการพยายามแก้ไขปัญหามาเป็นระยะเวลา นาน ยกตัวอย่างเช่น การประชุมปฏิญญากรุงริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ.1992 การประชุม สหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development – UNCED) หรือที่รู้จักในชื่อ “Earth Summit 1992” จัดขึ้นที่นครริโอเดจาเนโรประเทศบราซิล นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพราะเป็นครั้งแรกที่ประชาคมโลกตกลง ร่วมกันสร้างสมคูลระหว่าง “สิทธิในการพัฒนา” และ “หน้าที่ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม” โดยการประชุม ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการกำหนดยุทธศาสตร์ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับประชาคมโลก โดยเอกสารสำคัญที่ได้มีการรับรองในที่ประชุมครั้งนี้ ได้แก่ ปฏิญญาริโอว่าด้วย สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 27 หลักการที่เกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของประชาชาติ ในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น และแผนปฏิบัติการ 21 ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยในประเทศไทยก็ได้สังเกตเห็นถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบเข้ามายัง ภายในประเทศจึงได้มีการร่วมกันทำข้อตกลงอาเซียนเพื่อแก้ปัญหามลพิษ โดยเฉพาะ โดยเฉพาะหมอกควัน ในภูมิภาคอาเซียน โดยแต่ละประเทศได้มีการทำข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว⁴ ซึ่งกำหนดให้ประเทศ สมาชิกต้องร่วมมือกันในการป้องกันและลดมลพิษหมอกควัน โดยมีระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล การเฝ้าระวัง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแต่อย่างไรก็ตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ก็มี ข้อจำกัด เนื่องจากไม่มี “กลไกบังคับ ทางกฎหมาย” หรือบทลงโทษชัดเจนต่อประเทศที่ละเมิดพันธกรณีตามข้อตกลง

โดยจากการวิเคราะห์ถึงปัญหาพบว่าประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่จะสามารถเอาผิด หรือสามารถบังคับใช้กับประเทศผู้ก่อมลพิษได้ บทความนี้จึงมุ่งชี้ให้เห็นถึงรอยร้าวของปัญหาในด้าน กฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงหรือในด้านของข้อตกลงระหว่างประเทศก็ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจ สามารถบังคับเอาผิดได้

จากการสังเคราะห์ปัญหาในทางปฏิบัติร่วมกับหลักทฤษฎีทางกฎหมาย สามารถจำแนก ประเด็นปัญหาสำคัญได้ดังนี้

³ ปิยวรรณ แสงสว่าง, *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม* (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, พ.ศ. 2540), หน้า 36.

⁴ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution, 2002).

1) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศในการจัดการมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน

ในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาหมอกควันทางอากาศข้ามพรมแดนมาโดยตลอดแต่ไม่มีกฎหมายหรืออำนาจในการบังคับใช้เอาผิดกับผู้ก่อมลพิษเลยโดยลักษณะของมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน เช่น ควันไฟป่า ฝุ่นละอองหรือก๊าซพิษ ไม่ได้จำกัดอยู่ในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่สามารถเคลื่อนตัวข้ามพรมแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้ เช่น ควันจากการเผาป่าในอินโดนีเซียลอยเข้าสู่สิงคโปร์และมาเลเซีย หรือกรณีของประเทศไทยควันไฟป่าและการเผาไร่ในพม่าและลาวลอยเข้าสู่ภาคเหนือของไทย จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหานี้ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง แต่กฎหมายของแต่ละประเทศมีขอบเขตบังคับใช้เฉพาะในอาณาเขตของตนกล่าวคือกฎหมายของแต่ละประเทศสามารถบังคับใช้กับบุคคลภายในประเทศได้เท่านั้นไม่สามารถบังคับเอากับผู้ก่อให้เกิดมลพิษระหว่างพรมแดนได้

และเมื่อดูตัวอย่างของประเทศสิงคโปร์ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันแต่สามารถกลับแก้ไขปัญหาได้ อันเนื่องมาจากได้มีการร่างกฎหมายไว้โดยเฉพาะพระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2557 (THPA)⁵ที่มีการร่างถึงความรับผิดชอบของผู้ก่อมลพิษข้ามพรมแดน รวมถึงตลอดถึงการขอใช้สิทธิเหนือดินแดนของรัฐนั้นด้วยที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรแต่มีผลกระทบมายังภายในประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การกำหนดความผิดของกฎหมาย THPA ในมาตรา 4 ถึง มาตรา 6 โดยในมาตรา 4 จะอยู่ในหมวด การยื่นคำร้องขอใช้สิทธิเหนือดินแดน ที่ว่า พระราชบัญญัตินี้ขยายไปถึงและเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือสิ่งใดๆ นอกประเทศสิงคโปร์ที่ก่อให้เกิดหรือมีส่วนทำให้เกิดมลพิษหมอกควันในสิงคโปร์⁶หรือการบังคับใช้กฎหมาย THPA กับบุคคลนอกราชอาณาจักรตามมาตรา 8 พระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดนกฎหมายนี้สามารถใช้บังคับกับ “นิติบุคคลหรือบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในสิงคโปร์” หากพิสูจน์ได้ว่า การกระทำของบุคคลนั้นมีผลให้เกิดมลพิษในดินแดนสิงคโปร์⁷

2) ปัญหาข้อตกลงระหว่างประเทศไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายจริง

โดยแม้ในในระดับอาเซียนประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดทำความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและลดมลพิษข้ามพรมแดน รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการช่วยเหลือกันในภาวะวิกฤติแต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติความตกลงฉบับนี้กลับมีลักษณะเป็นเพียง “กฎหมายแบบอ่อน (Soft Law)” ที่เน้นความร่วมมือและความสมัครใจมากกว่าการบังคับใช้ โดยในข้อตกลงดังกล่าวไม่ได้มีบทบัญญัติที่ระบุถึง “โทษหรือความรับ

⁵ Transboundary Haze Pollution Act (THPA) 2014 (พระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2557).

⁶ Transboundary Haze Pollution Act (THPA) 2014 (พระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2557) มาตรา 3.

⁷ Transboundary Haze Pollution Act (THPA) 2014 (พระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2557) มาตรา 8.

ผิด” หากรัฐสมาชิกไม่ปฏิบัติตามพันธกรณี อีกทั้งยังไม่มีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ตรวจสอบหรือบังคับใช้กฎหมายร่วมกันในระดับภูมิภาคปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่าข้อตกลงระหว่างประเทศของอาเซียนขาด กลไกการบังคับใช้ (Enforcement Mechanism) และ กลไกตรวจสอบ (Monitoring Mechanism) ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ข้อตกลงไม่สามารถสร้างแรงกดดันทางกฎหมายต่อประเทศต้นตอของผู้ก่อมลพิษได้โดยแม้ประเทศไทยจะเข้าร่วมทำข้อตกลงด้วยแต่เมื่อไม่มีบทบัญญัติระบุถึงโทษประกอบกับ ไม่มีกฎหมายบังคับ โดยเฉพาะภายในประเทศที่จะนำมาเป็นแรงกดดันต่อประเทศผู้ก่อมลพิษได้

3) ปัญหาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษข้ามพรมแดน

โดยมลพิษข้ามพรมแดนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงเพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นอันดับแรกไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ติดชายแดน ซึ่งจะได้รับผลกระทบเป็นอันดับต้นๆ โดยเมื่อพิจารณาตาม เมื่อพิจารณาสถานการณ์ในประเทศไทย พบว่าการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นมลพิษข้ามพรมแดนยังอยู่ในระดับจำกัด ทั้งในเชิงข้อมูลและช่องทางการมีส่วนร่วมแม้หน่วยงานของรัฐ เช่น กรมควบคุมมลพิษ (PCD) จะมีระบบรายงานค่าฝุ่นละอองผ่านเว็บไซต์ air4thai.pcd.go.th แต่การเผยแพร่ข้อมูลยังขาดความต่อเนื่องและเข้าใจยากสำหรับประชาชนทั่วไป อีกทั้งไม่มีช่องทางให้ประชาชนสามารถรายงานเหตุหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์หมอกควันได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเมื่อวิเคราะห์กับประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสิ่งแวดล้อมเชิงรุกผ่าน National Environment Agency (NEA) ซึ่งพัฒนาเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน myENV ที่รายงานค่าฝุ่น PM2.5 และดัชนีคุณภาพอากาศ (PSI) แบบเรียลไทม์ พร้อมระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ รวมถึงจัดกิจกรรม Haze Preparedness Campaign เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทุกปี ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวและเข้าใจปัญหามลพิษข้ามพรมแดนตลอด

จากการศึกษาถึงปัญหาและได้มีการนำตัวอย่างจากกฎหมายของต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลักษณะขอเสนอแนะแก้ไขปัญหาดังนี้

ข้อเสนอที่ 1 ประเทศไทยควรร่าง พระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด ไว้เฉพาะโดยให้มีเนื้อหาสำคัญลงไปด้วย ดังนี้

ควรบทนิยามคำสำคัญที่ชัดเจน กล่าวคือ ควรกำหนดคำว่ามลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน ผู้ก่อมลพิษ แหล่งกำเนิดมลพิษข้ามพรมแดน ความรับผิดชอบในการก่อมลพิษข้ามพรมแดน และมีค่ามาตรฐานคุณภาพทางอากาศตามมาตรฐานสากลร่างขึ้นมาเป็นกฎหมาย โดยให้มีในหมวดของความรับผิดชอบของผู้ก่อมลพิษข้ามพรมแดนและในการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิเหนือดินแดนตลอดจนให้พระราชบัญญัตินี้ขยายไปถึงและเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือสิ่งใดๆ นอกประเทศไทยที่ก่อให้เกิดหรือมีส่วนทำให้เกิดมลพิษหมอกควันในประเทศไทยด้วยและกำหนดหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะขึ้นให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายเพื่อให้จัดทำแผนลดมลพิษในประเทศทุกภาคส่วน กำหนดค่ามาตรฐานในแต่ละท้องที่ให้เป็นมาตรฐาน

สากลโดยอิงจากประเทศสิงคโปร์ เพื่อลดปัญหาด้านสิ่งแวดลอมกำหนดบทลงโทษชัดเจนต่อผู้ก่อมลพิษทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ ผ่านการร่วมมือระหว่างรัฐและการรับรองสิทธิของประชาชนในการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 57⁸ และ 58⁹ โดยในมิโทชิปรับในอัตราที่สูงอ้างอิงจากค่าเงินในต่างประเทศที่ค่อนข้างจะสูงกว่าประเทศไทย ควรปรับไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนดอลลาร์สหรัฐ ดีเป็นเงินไทยประมาณ 3.5 ล้านบาทต่อวัน และให้ปรับเงินตามความเสียหายที่พิสูจน์ได้ตามความเป็นจริงต่างหากอีกด้วย หากกรณีเกินกว่า 3.5 ล้านบาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ จะสามารถแก้ปัญหาบังคับใช้ในการเอาผิดกับผู้ก่อมลพิษข้ามที่ส่งผลกระทบต่อมายังประเทศได้

ข้อเสนอที่ 2 ประเทศไทยควรเสนอและขอความร่วมมือเสนอขอแก้ไขปรับปรุงข้อตกลงอาเซียน โดยข้อเพิ่มกำหนดในส่วนของผู้ที่ก่อมลพิษข้ามพรมแดนทำให้กลับสู่สภาพเดิม กล่าวคือเป็นการให้รัฐผู้ก่อหรือฝ่าฝืนข้อตกลงระหว่างประเทศทำให้ความเสียหายอันเนื่องมาจากมลพิษกลับสู่สภาพเดิมเสมือนหนึ่งว่าไม่มีความเสียหายนั้นเกิดขึ้น หรืออาจจะชดเชยค่าเสียหาย¹⁰ โดยเพิ่มเติมไปในข้อ 13 หรือเพิ่มใหม่ ทิศทางของความช่วยเหลือและการควบคุม ความรับผิดชอบ และการเยียวยา หากไม่มีการตกลงเป็นอื่น ความรับผิดชอบและความรับผิดชอบ รัฐผู้ก่อมลพิษตามพันธกรณีของข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อพิจารณาและติดตามตรวจสอบ หากรัฐผู้ก่อมลพิษไม่ปฏิบัติตามหรือ ละเมิดพันธกรณีรัฐผู้ก่อมลพิษจะต้องรับผิดชอบโดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่มีการบัญญัติถึงความรับผิดชอบของผู้ก่อมลพิษข้ามพรมแดนเป็นหลักในการพิจารณาให้สอดคล้องกันให้ชัดเจน เพื่อเป็นแรงกดดันประเทศผู้ก่อมลพิษเพิ่มเติมที่ทางหนึ่งประกอบกับมีกฎหมายเฉพาะเพิ่ม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ สามารถเป็นแรงกระตุ้นและแรงกดดันในการกดดันให้ประเทศผู้ก่อมลพิษรับผิดชอบในสิ่งที่ประเทศของตนให้เกิดขึ้น

ข้อเสนอที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษหมอกควันเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากปัญหานี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในเขตประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่มีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน การรวมตัวกันของประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ จะช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและสามารถเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนและยังสามารถผลักดันให้เกิดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมของพลเมืองในการตรวจสอบและให้

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 57.

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 58.

¹⁰ จุมพล สายสุนทร ,เรื่องเดียวกัน ,หน้า 338 (อ้างถึงรายการที่ 118)

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการมลพิษ จึงเป็นอีกหนึ่งกลไกที่สามารถสร้างแรงกดดันให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ประชาชนจะสามารถเข้าใจถึงปัญหาของมลพิษและสามารถรายงานหรือเสนอแนวทางแก้ปัญหาหรือสามารถแก้ไขได้เบื้องต้นได้

ดังนั้นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อนำมาแก้ไขปัญหามลพิษข้ามพรมแดนนั้นเป็นแนวทางที่สามารถปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนากฎหมายภายในประเทศที่จะสามารถนำไปสู่การบังคับใช้ในระดับประเทศได้เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษข้ามพรมแดนที่เป็นปัญหาระดับโลกสามารถกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังการจัดการมลพิษหมอกควันต้องรวมถึงการป้องกันเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและสามารถช่วยลดผลกระทบจากหมอกควัน ได้การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากกฎหมายเดิมอาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน รัฐบาลควรพิจารณาปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดปัญหาขึ้นในระหว่างประเทศเพื่อให้ประชาชนปลอดภัยจากมลพิษ และสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

จุมพล สายสุนทร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 338 (อ้างถึงรายการที่ 118)

ปิยวรรณ แสงสว่าง, *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม* (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, พ.ศ. 2540),
หน้า 36.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution, 2002).

Transboundary Haze Pollution Act (THPA) 2014 (พระราชบัญญัติมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2557).